

ประวัติวัดเสด็จ

สถานที่ตั้งและอาณาเขต

วัดเสด็จตั้งอยู่บริเวณถนนเทศบาล และถนนราชดำเนิน เลขที่ ๒๐๗ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร โทร. ๐-๕๕๗๑-๒๒๖๗ รัศมีไปรษณีย์ ๖๒๐๐๐ มีที่ดินตั้งวัดเนื้อที่ ๕ ไร่ ๓ งาน ๓๐.๖ ตารางวา โดยมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือยาว ๑๘๔ เมตร ติดต่อกับซอยวิเชียร

ทิศใต้นาน ๑๘๔ เมตร ติดต่อกับที่ดินเลขที่ ๒ และทางสาธารณะ

ทิศตะวันออกยาว ๒๑๐ เมตร ติดต่อกับถนนราชดำเนิน

ทิศตะวันตกยาว ๒๑๐ เมตร ติดต่อกับถนนเทศบาล

ตามโฉนดเลขที่ ๕๕๕ เล่ม ๑๐ หน้า ๕๕ มีที่ธรณีสงฆ์ จำนวน ๒ แปลง เนื้อที่ ๔ ไร่ ๒ งาน ๖๐ ตารางวา ตามโฉนดเลขที่ ๑๐๔๒ เล่ม ๑๑ หน้า ๔๒ อีกแปลงหนึ่งยังไม่ได้ออกโฉนด

พื้นที่ตั้งวัดเป็นที่ราบ มีถนนผ่านกลางเนื้อที่วัดออกเป็น ๒ ส่วน เป็นวัดที่ตั้งอยู่ท่ามกลางของตัวจังหวัด

ประวัติความเป็นมา

ความสำคัญทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี

วัดเสด็จเป็นวัดมหายาน ประวัติความเป็นมาของวัดนี้ไม่มีหลักฐานและบุคคลใดยืนยันได้ละเอียด แต่พอจะสันนิษฐานว่า สมัยเมืองกำแพงเพชรในอดีต ประชาชนที่ตั้งหลักฐานทำมาหากินอยู่นอกตัวเมือง คงจะรวมใจกันสร้างวัดขึ้น เดิมชื่อวัดราชพฤกษ์ และเท่าที่ทราบมาสาเหตุที่เรียกชื่อวัดนี้ว่า “วัดเสด็จ” จึงพอจะอนุมานได้เป็น ๒ ทาง คือ ทางหนึ่งอาจจะมิใช่ผู้ใหญ่หรือผู้ปกครองบ้านเมืองสมัยก่อนเสด็จมาประทับที่วัดนี้ อย่างหนึ่ง อีกอย่างหนึ่งเคยมีผู้สูงอายุเล่าว่า เคยเห็นพระธาตุเสด็จจากวัดนี้ (เจดีย์องค์ที่ปรักหักพังแล้วได้สร้างมณฑปทับได้ ซึ่งจะได้กล่าวในเรื่องการสร้างมณฑปอีกครั้งหนึ่ง) ไปยังเจดีย์ที่วัดพระบรมธาตุฝั่งนครชุมและ ในบางครั้งพระธาตุก็จะเสด็จมาจากวัดพระบรมธาตุมายังวัดเสด็จ ด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งที่กล่าวมานี้ จึงได้มีนามว่า “วัดเสด็จ” ก็เป็นไปได้

วัดนี้แต่เดิมเขตวัดจะถึงริมแม่น้ำปิง ทางวัดได้เคยสร้างศาลาท่าน้ำ ถนนหน้าวัดคงจะไม่มี แต่จะมีทางสัญจรให้คนเดินผ่านหน้าวัดได้ ครั้นต่อมาเมื่อทางราชการได้ย้ายตัวเมืองมาตั้งใหม่อยู่นอกตัวเมืองเก่า เพราะต้องอาศัยลำแม่น้ำปิง และได้สร้างศาลากลางจังหวัดลงไปทางใต้เมืองเก่า โดยมีจวนท่านผู้ว่าราชการจังหวัดสร้างอยู่เหนือศาลากลางจังหวัด (ตรงตลาดสดหลังธนาคารกรุงเทพปัจจุบันนี้) จึงพอสันนิษฐานได้ว่า เริ่มตัดถนนสายริมแม่น้ำปิง และถนนสายนี้คงเป็นเทศบาลนครสวรรคมาเป็น

พระวิหารในอดีต

พระวิหารในปัจจุบัน

ผู้เริ่ม หรือมาทำพิธีเปิดถนนสายนี้จึงมีชื่อว่า “ถนนเทศา” มาจนถึงปัจจุบันนี้ ซึ่งสาเหตุที่ทำให้ที่ดินของวัดถูกตัดออกไป ทางวัดจึงสร้างรั้วไม้คิตรีมถนนเทศา ส่วนที่ดินที่เหลือจากถูกตัดทำถนนริมฝั่งแม่น้ำปิงนั้น ได้จัดเป็นที่ธรณีสงฆ์ของวัด เพื่อให้ประชาชนปลูกบ้านอยู่อาศัย ต่อมาภายหลังจึงได้มีการเก็บค่าเช่าเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายและบูรณะวัด

ครั้นเมื่อเดือนสิงหาคม พ .ศ.๒๔๔๕ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จประพาสต้น และเสด็จสำรวจปฐมนิยสถานและโบราณสถานในเมืองเก่าด้วย พระ วิเชียรปราการ ท่านเจ้าเมืองในสมัยนั้น ได้ขอที่ประชาชนรวมทั้งที่วัดเสด็จด้วย และได้ตัดถนนจากประตูเมืองเก่า (ประตูน้ำอ้อยทางทิศตะวันตกเฉียงใต้) เป็นเส้นตรงมาทางทิศใต้ประมาณ ๑ กิโลเมตร และต่อมาถนนนี้ได้รับพระราชทานนามว่า “ถนนราชดำเนิน” (จากหนังสือประพาสต้น พระราชนิพนธ์กับพระนิพนธ์ ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาเทวัญวิมลพรหม หน้า ๑๖๕ –๑๖๖ มีข้อความว่า “ถ่ายรูปลงแล้วเสด็จลงเรือประพาสล่องไปขึ้นท่าหน้าวัดเสด็จเพื่อถ่ายรูปลวัดเสด็จ ซึ่งเป็นที่จารึกบอกเรื่องพระพิมพ์ แต่คำจารึกนั้น ได้นำไปกรุงเทพฯ เสียแล้ว จึงเดินไปวัดคูยาง ซึ่งเป็นที่พระครูเจ้าคณะอยู่ผ่านถนนสายใน จึงได้พบว่าถนนสวยงามมาก ได้ถ่ายรูปลไว้ และใช้ชื่อถนนสายนี้ว่าราชดำเนิน..”)

วัดเสด็จมีรอยพระพุทธรูปบาทจำลองแต่โบราณ เคยเป็นที่เก็บศิลาจารึกนครชุมหลักที่ ๓ และตำนานพระเครื่องเมืองนี้ ทั้งสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) วัดระฆัง และสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมหाराช ต่างก็ได้เสด็จที่วัดนี้และได้ทำให้หลักฐานดังกล่าวเป็นที่รู้ทั่วไป ทำให้เรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องพระเครื่องจากตำนาน การทำบุญไหว้พระธาตุ ไหว้พระพุทธรูป ที่มีในจารึกนครชุมเป็นที่แพร่หลาย โดยเฉพาะการนับถือพระเครื่อง การไหว้พระธาตุ และการไหว้พระพุทธรูป คือมีประเพณีการทำบุญกันสืบมาจนปัจจุบัน ที่ชาวบ้านเรียกว่า ทำบุญเพ็ญเดือน ๓ มีการทำบุญไหว้พระธาตุที่ตำบลนครชุม และไหว้พระพุทธรูปจำลองที่วัดเสด็จพร้อมกัน

เสนาสนะภายในวัด

๑. พระอุโบสถ

ประวัติความเป็นมา สร้างใน พ .ศ. ใดไม่ปรากฏ แต่รูปทรงเดิมสร้างด้วยไม้ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาวันที่ ๒๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๔๐ ต่อมา พ.ศ. ๒๔๗๒ พระมหาพิง เจ้าอาวาสได้รื้อปลูกสร้างใหม่โดยใช้เสาคอนกรีตแต่ก็ทำได้เพียงโครงสร้างเท่านั้นท่านก็ลาสิกขาไป พระวินัยธรรมชลูด ศุกคิษฐ์ เจ้าอาวาสต่อมา และในปี พ .ศ. ๒๕๒๗ พระครูวิธานวชิรศาสน์ (หลวงพ่อกา) เจ้าอาวาสได้บูรณะหลังคาและได้ต่อเติมยื่นมุขหน้า – หลัง ได้ทำการก่อสร้างต่อเติมจนแล้วเสร็จ และในปี พ .ศ. ๒๕๔๗ พระอธิการสอาด ธีรปญโญ เจ้าอาวาส ได้ทำการ เขียนภาพพุทธประวัติ, พระเจ้าสิบชาติ, พระมาลัย, พระประจักษ์วันเกิด ฝาผนังอุโบสถขึ้น

พระอุโบสถในอดีต

พระอุโบสถในปัจจุบัน

พระอุโบสถและพระมณฑป

ทางขึ้นพระมณฑป

จุดเด่นของพระอุโบสถอยู่ที่ ภายในพระอุโบสถมีพระเจดีย์ก่อเป็นลักษณะเจดีย์ทรงลังกาเป็น
ประธานภายใน สันนิษฐานว่า ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ ที่อยู่ในพระเจดีย์ทรงพุ่มข้าว
บิณฑ์เดิมบริเวณมณฑปสวรมรอยพระพุทธบาทจำลองไว้ หลังจากพระเจดีย์หักพังลงอาจ
นำมาประดิษฐานไว้ในอุโบสถหลังนี้ พระภายในพระอุโบสถ บางส่วนได้ถูกโจรใจบาปโจรกรรม
ไป

๒. วิหาร

ประวัติความเป็นมา ไม่ปรากฏหลักฐานการสร้าง ภายในพระวิหารเป็นที่ประดิษฐานพระ-
พุทธรูป ปางต่าง ๆ เช่น พระยืน พระนั่ง ศิลปะสมัยสุโขทัย ปางสมาธิ ปางห้ามสมุทร และ
ปางมารวิชัย จำนวน ๑๐ องค์ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ พระครูวิธานวชิรศาสน์ (หลวงพ่อกา)
เป็นเจ้าของวัด ได้บูรณะมาครั้งหนึ่ง โดยทำผนังก่ออิฐพร้อมเปลี่ยนหลังคาใหม่เป็นกระเบื้อง
และปี พ.ศ. ๒๕๔๗ พระอธิการสอาด ธีรปัญญา เป็นเจ้าอาวาส ได้ทำการบูรณะวิหารซึ่ง
มีสภาพทรุดโทรมมากขึ้นใหม่อีกครั้ง โดยรื้อทั้งหมดแล้วสร้างใหม่ในที่เดิม เพื่อให้เหมาะสม
แก่การใช้สอย มีสภาพที่งดงามโดยวิหารหลังนี้ ชาวกำแพงเพชรเชื่อกันว่า เมื่อครั้งสมเด็จพระ
จารย์โต เสด็จมาพักที่วัดเสด็จ ในคราวค้นพบจารึกนครชุมและเจดีย์วัดพระบรมธาตุนั้น ฐาน
เดิมของพระวิหารหลังนี้ก่อด้วยศิลาแลง แข็งแรงมากน่าจะมีอายุราวต้นกรุงศรีอยุธยา ภายในมี
พระพุทธรูปขนาดใหญ่ ลักษณะงดงามเป็นพระพุทธรูปปูนปั้นไกลนศิลาแลง ได้ฐานพระ
ประธานพบกรุพระเครื่องที่ฝังไว้ทับถมกันมาหลายยุคหลายสมัย มีพระเครื่องจำนวนมาก ได้
ขุดขึ้นมาให้ประชาชนเช่าเพื่อเป็นทุนในการปฏิสังขรณ์พระวิหารยกพื้นพระวิหารขึ้นยกฐานพระ
ประธานขึ้น ปรับพระวิหารเป็นตรีมุข เพื่อให้สะดวกกับการใช้สอยและความเหมาะสมกับพื้นที่
เมื่อบูรณะพระวิหารแล้วดูสง่างามและเหมาะสมมากขึ้น

๓ . พระประธานในอุโบสถ

ประวัติความเป็นมา สร้างใน พ.ศ. ใดไม่ปรากฏ พระประธานในอุโบสถปางมารวิชัย
เนื้อสัมฤทธิ์ ศิลปะสมัยสุโขทัย มีพระพุทธรูปยืน ๔ องค์ มีเจดีย์ขนาดเล็ก ๑ องค์ อยู่
ด้านหลังพระประธาน มีพระพุทธรูปขนาดเล็ก จำนวน ๑๑ องค์ ประดิษฐานล้อมรอบองค์
เจดีย์อีกชั้นหนึ่ง

โบราณสถานที่สำคัญภายในวัด

๑. มณฑป

ประวัติความเป็นมา วัดเสด็จมีรอยพระพุทธบาทจำลองแต่โบราณ เคยเป็นที่เก็บศิลาจารึกนครชุมหลักที่ ๓ และ
ตำนานพระเครื่องเมืองนี้ ทั้งสมเด็จพระพุทธจารย์ (โต) วัดระฆัง และสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระปิยมหาราช

ต่างก็ได้เคยเสด็จมาที่วัดนี้ ในปี พ.ศ. ๒๔๔๙ เพื่อสำรวจชุมชนนียสถานและโบราณสถาน จึงทำให้หลักฐานดังกล่าวเป็นที่รู้
ทั่วไป เรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องพระเครื่องจากตำนาน การทำบุญไหว้พระธาตุ ไหว้พระบาท ที่มีในจารึกนครชุมเป็นที่
แพร่หลาย โดยเฉพาะการนับถือ

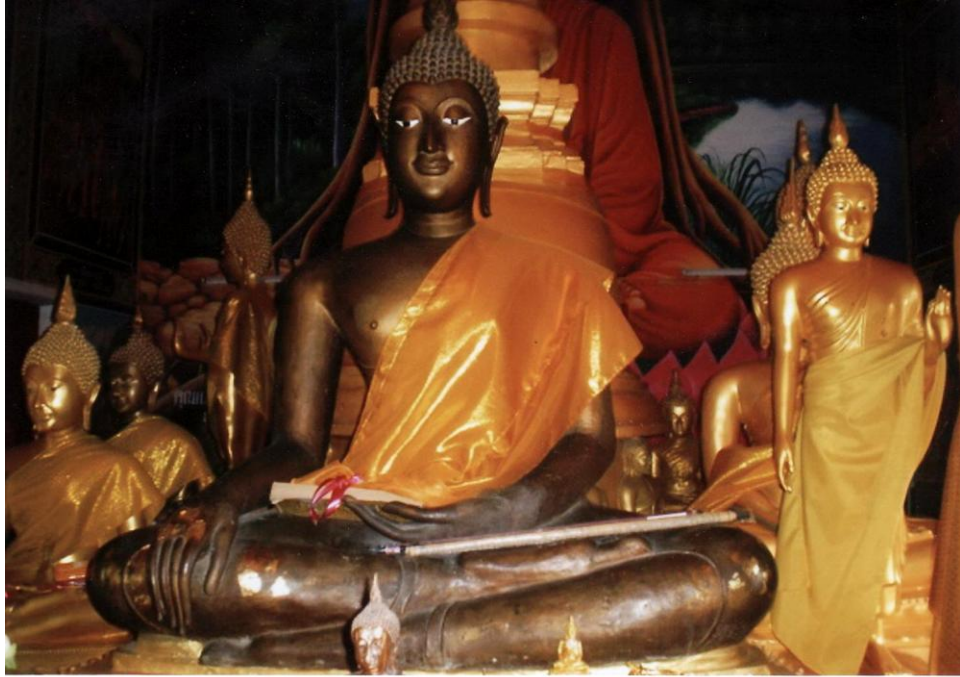
พระเครื่อง และการทำบุญกันสืบมาจนปัจจุบัน ที่ชาวบ้านเรียกว่า ทำบุญเพ็ญเดือน ๓ มี
การทำบุญไหว้พระธาตุที่ตำบลนครชุม และไหว้พระพุทธรูปจำลองที่วัดเสด็จพร้อมกัน
ประมาณ พ.ศ. ๒๔๕๐ พระครูธรรมมาทิมุตมณี (กลิ่ง) ได้สร้างมณฑปครอบรอยพระพุทธรูป
จำลองไว้ ในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ - ๒๕๑๔ พระครูวิธานวชิรศาสน์ เจ้าอาวาส ได้ทำการ
บูรณะปฏิสังขรณ์ใหม่ให้งดงามกว่าเดิม โดยทำเป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก ก่ออิฐถือปูน ลงรัก
ปิดทองลวดลายต่าง ๆ ดังที่ปรากฏในปัจจุบัน รอบฐานพระเจดีย์เดิมบรรจุอัฐิของผู้ล่วงลับไป
แล้วโดยรอบ

๒. มณฑปประดิษฐานพระประธาน

ประวัติความเป็นมา สร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยพระครูวชิรศุภการ (ชอง อดตสาโร)
อดีตเจ้าอาวาส โดยใช้ทุนส่วนตัว ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปปางมารวิชัย ศิลปเชียงแสน
ขนาดหน้าตัก กว้าง ๗ ศอก สูง ๕ ศอก ลักษณะเปิดโล่ง ๓ ด้าน ติดกระจกโดยรอบอยู่
หน้ามณฑปครอบรอยพระพุทธรูป

รายนามเจ้าอาวาสอดีตถึงปัจจุบัน

๑. พระภิกษุโพธิ์ ไม่ทราบระยะเวลา
๒. พระภิกษุเขียน ไม่ทราบระยะเวลา
๓. พระภิกษุพ่วง พ.ศ. - พ.ศ. ๒๔๔๗
๔. พระมหาฟุ้ง พ.ศ. ๒๔๔๗ - ๒๔๗๘
๕. พระวินัยธรรมชลุค สุภคิษฐ์ พ.ศ. ๒๔๗๘ - ๒๔๙๐
๖. พระครูวิศาลวชิโรภาส (วิศาล สุภคิษฐ์) พ.ศ. ๒๔๙๐ - ๒๕๐๕
๗. พระวิธานวชิรศาสน์ (ภา เย็นนที) พ.ศ. ๒๕๐๕ - ๒๕๓๕
๘. พระครูวชิรศุภการ (ชอง อดตสาโร) พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๔๕
๙. พระครูวชิรธรรมวงศ์ (ประเทือง ฐานวุฑโฒ) พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๗
๑๐. พระอธิการสอาด ธีรปัญญา (สอาด เข้าโพธิ์ทอง) ๑๑ ส.ค. ๒๕๔๗ - ถึงปัจจุบัน

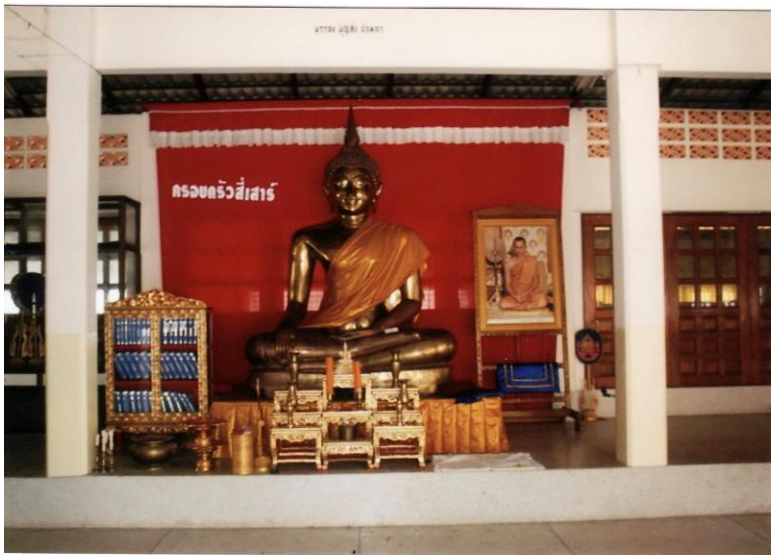
พระประธานภายในพระอุโบสถ

เจดีย์ด้านหลังพระประธานภายในอุโบสถ

ศาลาการเปรียญได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์ใหม่

พระพุทธรูปประธานภายในศาลา

อาคารเรียนพระปริยัติธรรม

ทางขึ้นมณฑปประดิษฐานพระพุทธรูปจำลอง

พระพุทธรูปภายในพระวิหาร ได้ขนย้ายมาไว้ชั่วคราวหน้ามณฑป

พระประธานภายในพระวิหาร

พระวิหารสร้างใหม่เป็นพระวิหารตรีมุข

ทางเข้าวัดเสด็จด้านถนนราชดำเนิน

หมุกุฎีสงฆ์

พระพุทธรูปภายในพระอุโบสถอุกโจรกรรม

ภาพจิตรกรรมภายในพระอุโบสถ

ทำนน้ำวัดเสด็จในอดีตทางเสด็จประพาสต้นพระพุทธเจ้าหลวง

บ่อเต้าหลังพระอุโบสถ

สมเด็จพระพุฒาจารย์โต ภายในพระวิหารเดิม

การบั้งสุกุดหน้าพระวิหารหลังเดิม

พระประธานภายในพระอุโบสถ

ซุ้มประตูทางเข้าด้านถนนเทศบาล

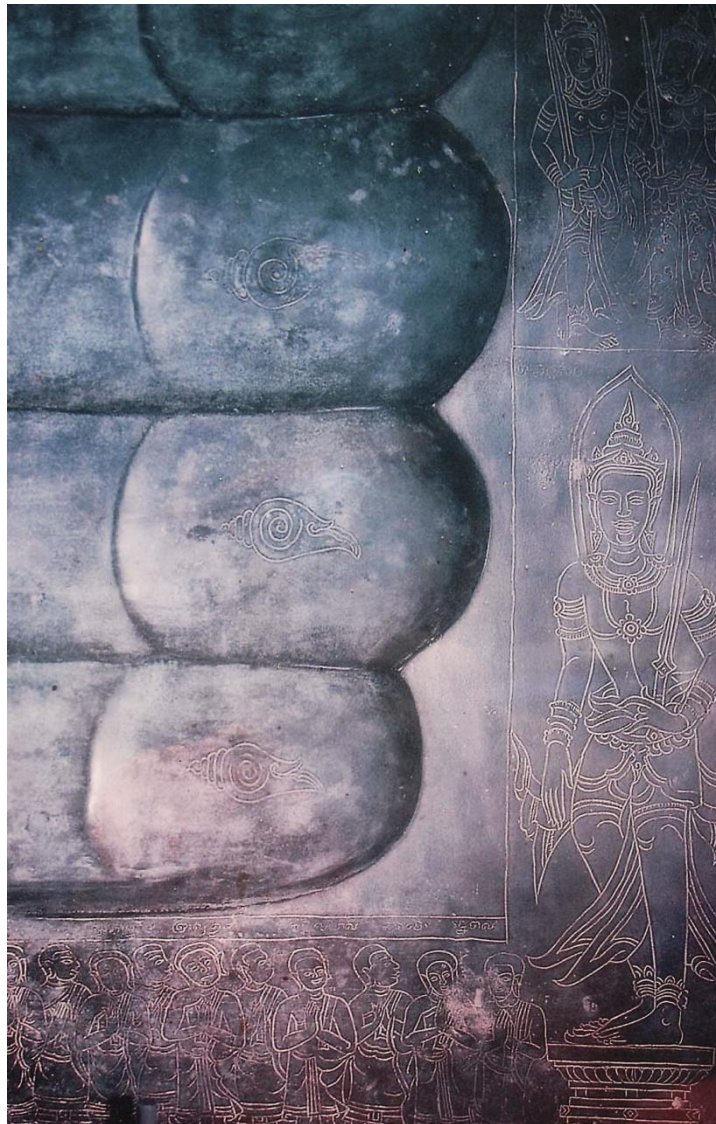
ศาลาวิสาลาอนุสรณ์

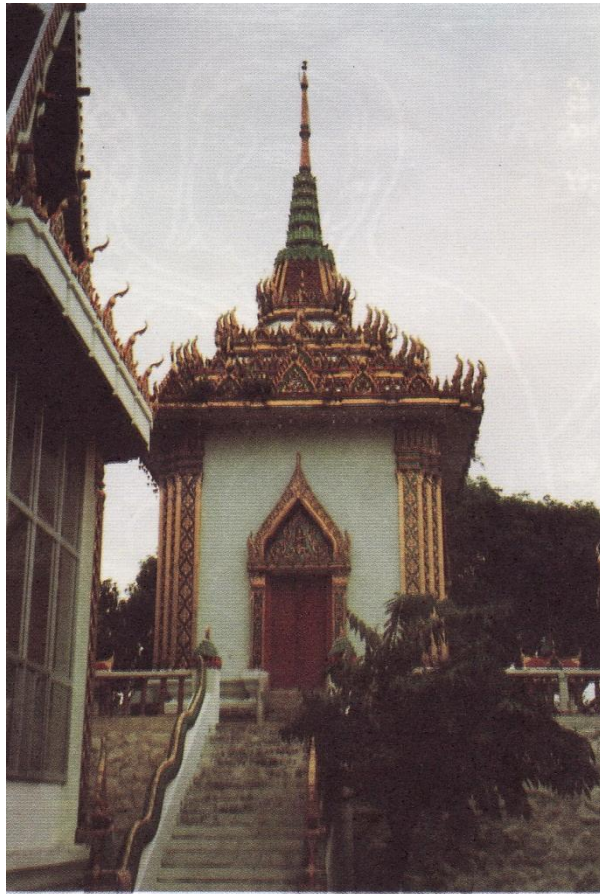
จารึกรอยพระพุทธรูปบาทวัดเสด็จ

อักษร	ขอมสุโขทัย()
ศักราช	พุทธศตวรรษ ๒๐
ภาษา	ไทย
ด้าน/บรรทัด	จำนวนด้าน ๑ ด้าน มี ๔ บรรทัด ด้านยาว ๓ บรรทัด ด้านข้าง ๑ บรรทัด
วัตถุจารึก	โลหะ
ลักษณะวัตถุ	แผ่นรูปรอยพระพุทธรูป (ชำรุด)
ขนาดวัตถุ	กว้าง ๑๐๕.๕ ซม. ยาว ๑๕๔ ซม.
บัญชี/ทะเบียนวัตถุ	๑) กองหอสมุดแห่งชาติ กำหนดเป็น "กพ. ๑๐" ๒) ในหนังสือ ประชุมศิลาจารึก ภาคที่ ๓ กำหนดเป็น "หลักที่ ๕๒ จารึกบนรอยพระพุทธรูปบาทสัมฤทธิ์" ๓) ในหนังสือ จารึกสมัยสุโขทัย กำหนดเป็น "จารึกรอยพระพุทธรูปบาทวัดเสด็จ"
พบเมื่อ	ไม่ปรากฏหลักฐาน
สถานที่พบ	วัดเสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร
ผู้พบ	ไม่ปรากฏหลักฐาน
ปัจจุบันอยู่ที่	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร จังหวัดกรุงเทพมหานคร
พิมพ์เผยแพร่	๑) ประชุมศิลาจารึก ภาคที่ ๓ (พระนคร : สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๐๘), ๕๐ - ๕๔. ๒) จารึกสมัยสุโขทัย (กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, ๒๕๒๖), ๒๐๕ - ๒๐๕.
ประวัติ	รอยพระพุทธรูปบาทวัดเสด็จ หล่อด้วยโลหะ ศิลปแบบสุโขทัย บางส่วนชำรุดหายไปมีจารึกอักษรบนขอบ อักษรที่จารึกเป็นอักษรขอม ภาษาไทย จารึกเมื่อพุทธศตวรรษที่ ๒๐ (พ.ศ. ๑๕๐๑ - ๒๐๐๐) รอยพระพุทธรูปดังกล่าวพบที่ วัดเสด็จ อ. เมือง จ. กำแพงเพชร
เนื้อหาโดยสังเขป	ข้อความที่จารึกด้านยาว บรรทัดที่ ๑ ได้จารึกพระนามอดีตพระพุทธเจ้า ๑๓ พระองค์ ด้านยาว บรรทัดที่ ๒ ได้กล่าวถึงการจำหลักลายพระพุทธรูปลักษณะ และจำนวนน้ำหนักของโลหะที่ใช้หล่อ ตลอดจนค่าน้ำหนักของช่าง ส่วนด้านยาว บรรทัดที่ ๓ จารึกนามพระมหาสาวก ๒๐ องค์ ด้านข้างจารึกนามพระมหาสาวกและนามเทวดา ๒ องค์ คือ วิรุณหกราชและขัณฐัฎฐัฎฐราช
ผู้สร้าง	ไม่ปรากฏหลักฐาน
การกำหนดอายุ	หอสมุดแห่งชาติได้กำหนดไว้ว่าจารึกนี้อายุพุทธศตวรรษที่ ๒๐
ข้อมูลอ้างอิง	เรียบเรียงข้อมูลโดย : วรพร อังกูรชัชชัย และดอกกรักร พัยศรี, โครงการฐานข้อมูลจารึกในประเทศไทย, คมส., ๒๕๔๖, จาก : ๑) ท้า ทองคำวรรณ, "หลักที่ ๕๒ ศิลาจารึกรอยพระพุทธรูปบาทวัดเสด็จ," ใน ประชุมศิลาจารึก ภาคที่ ๓ : ประมวลจารึกที่พบในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และภาคกลางของประเทศไทย อันจารึกด้วยอักษรและภาษาไทย, ขอม มอญ, บาลีสันสกฤต (พระนคร : คณะกรรมการจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และโบราณคดี สำนักนายกรัฐมนตรี

, ๒๕๐๘), ๕๐ - ๕๔.

๒) หน้า ท้องคำววรรณ, "ศิลาจารีกรอยพระพุทธรูปบาทวัดเสด็จ พุทธศตวรรษที่ ๒๐," ใน จารึกสมัย
สุโขทัย (กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, ๒๕๒๖), ๒๐๕ - ๒๐๕.

มณฑปพระพุทธรูปบาทจำลองวัดเสด็จ

รอยพระพุทธรูปบาทจำลองในมณฑปวัดเสด็จ

คำจารึกด้านข้างรอยพระพุทธรูปวัดเสด็จ

คำจารึก

(อ่านตามด้านยาวบรรทัดที่ ๑)

๑. พระปฐมมฤตยู
๒. พระนารายณ์
๓. พระปฐม
๔. พระพุทธอินทสุวณฺสี
๕. พระพุทธโสภิต
๖. พระพุทธเวฬุตต
๗. พระสุมนสิริ
๘. พระพุทธสมุญจล
๙. พระโกณฑัญญ
๑๐. พระทีปังกร
๑๑. พระสรณงกร
๑๒. พระพุทธเมธงกร
๑๓. พระพุทธตณงกร

คำจารึก

(อ่านตามด้านยาวบรรทัดที่ ๒)

ทรงเดชบุญสุกดีพิเศษท้าวเหล่าไซ้ข้าผู้ดีธรรมรู่จีจำหลักลายบาทลักษณทั้งมวล กเสริจในพระบาท
พระสรพเพช กบริบูรเท้านี้ ๐ ศิริบริเพนโทง ๑๕๐๐๐๐ บำเนจข้างหล้อ ๑๐ ตำลึง ศิริบริประสม เปนเงิน ๓๖
ตำลึง ดั่งนี้แล ฯ

คำอ่าน

ทรงเดชบุญสุกดีพิเศษท้าวเหล่าไซ้ข้าผู้ดีธรรมรู่จีจำหลักลายบาทลักษณทั้งมวล กเสริจในพระบาท
พระสรพเพช กบริบูรเท้านี้ สิริ เป็นทอง ๑๕๐๐๐๐ บำเนจข้างหล้อ ๑๐ ตำลึงสิริประสมเป็นเงิน
๓๖ ตำลึง ดั่งนี้แล

(อ่านตามด้านยาวบรรทัดที่ ๓)

๑. สาคโต	๑๑. อุปาลี
๒. สุกโต	๑๒. ภาททริช
๓. ไสภทโท	๑๓. อสสช
๔. ปภงฺกกร	๑๔. วกฺกलि
๕. สมิทฺธิ	๑๕. ปณฺณเถร
๖. โลกุตฺถายี	๑๖. พระภารทวาช
๗. กาฬุทฺถายี	๑๗. พระสุภูต
๘. อุทฺถายี	๑๘. องฺคลิมาล
๙. ความปติ	๑๙. นาคเถร
๑๐. สิมฺพลี	๒๐. รมฺจปาล

คำจารึก

(ด้านข้าง)

๑. พรหมโกณฑนฺธเถร	}	ดูอักษรจารึกจากรูปที่ ๒
๒. พระกุมารกสฺสป		
๓. พระกสฺสปเถร		
๔. คยานนุที		
๕. อรุเวฬุกสฺสป		
๖. วิรุณหกราช		
๗. ฃฏจรวุจราช		
๘. พระขุตฺตคาม		

ศาสตราจารย์ ฉ่ำ ทองคำวรรณ อ่าน

พระพุทธเจ้าหลวงเสด็จประพาสต้นเมืองกำแพงเพชร
และเสด็จ วัดเสด็จ วันที่ 26 สิงหาคม 2449

เจ้าพระคุณ สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี)
วัดระฆังโฆสิตาราม

สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) กับวัดเสด็จ

เป็นที่ทราบกันดีว่า สมเด็จพระพุฒาจารย์โต เป็นชาวกำแพงเพชร หลักฐานจากบันทึกของ มหาอำมาตย์ตรี พระยาทิพโกษา (สอน โลหะนันท์) ความว่า... ครั้งนั้นเจ้าพระยาจักรี ตั้งทัพอยู่ ณ เมือง กำแพงเพชร เวลาเช้าวันหนึ่งออกลาดตระเวนกองทัพทั้งปวงเพื่อบัญชาการ และชักม้าลัดเพื่อตัดทาง ม้าก็ เลยพาท่านเข้าป่าฝาง จำเพาะมายังบ้านปลายนาได้เมืองกำแพงเพชรเป็นเวลาเย็น จึงแลเห็น โรงหนึ่งตั้งอยู่ ปลายทุ่งนา เจ้าคุณแม่ทัพผู้นั้นจึงได้ชักม้าไปถึง โรงนั้น ไม่เห็นมีคนผู้ใหญ่อยู่ ได้เห็นแต่หญิงสาวคนหนึ่ง เดินออกมา เจ้าคุณแม่ทัพผู้นั้นจึงบอกแก่นางสาวคนนั้นว่า ข้ากระหายน้ำ เจ้าจงตักน้ำมาให้กินสักขันเถิด นางสาวคนนั้นจึงวิ่งควนเข้าไปในห้อง หยิบได้ขันล้างหน้าใบหนึ่งแล้วจ้วงตักน้ำในหม้อกลั่น แล้วล้วงไป หักคอกบัวในหนองน้อยข้าง โรงนั้นสองสามดอก แล้วลิกกลีบเด็ดเอาแต่เกษรบัวโรยลงไปในขันน้ำจันเต็ม แล้วนำไปส่งให้บนหลังม้า เจ้าคุณแม่ทัพรับเอามา เป่าเกษรเพื่อแหวกหาช่องน้ำ ต้องเอาริมฝีปากเบี่ยงบนเม้มเกษรไว้ แล้วดูดดื่มน้ำจันหมดขันด้วยกำลังอยากกระหายน้ำ ครั้นดื่มน้ำ หมดแล้ว เจ้าคุณแม่ทัพจึงถามนางสาวคนนั้นว่า เรากระหายน้ำสุดสำหรับากหน้ามาขอน้ำเจ้ากิน เหตุไฉนจึง แกล้งเรา เอาเกษรบัวโรยส่งมาให้ เรากินน้ำของเจ้าลำบากนัก เจ้าแกล้งทำเล่นแก่เราหรือ

นางสาวคนนั้นตอบว่า ดิฉันจะได้คิดแกล้งท่านนั้นก็หาไม่ ที่ดิฉันเอาเกษรบัวโรยในขันให้เต็มนั้น เพราะดิฉันเห็นว่าผากแดดแผดลมเหนียวมา และกระหายน้ำด้วย ก็เพื่อจะป้องกันเสียซึ่งอันตรายแห่งท่าน เพื่อจะกันน้ำล้นและสะอึกน้ำและกันจุกแน่นแห่งท่านผู้ดื่มน้ำของดิฉัน ถ้าท่านไม่มีอันตรายในการดื่ม น้ำแล้ว น้ำจะได้ทำประโยชน์แก่กระหายแห่งท่าน ดิฉันจะพลอยได้ประโยชน์เพราะให้น้ำแก่ท่าน ท่านสม ปรารถนาแล้วก็จะบุญแก่ดิฉัน เหตุนี้ดิฉันจึงโรยเกษร...เจ้าคุณแม่ทัพฟังคำนางสาวตอบอย่างไรเพราะ อ่อนหวาน ถ้อยคำที่ให้การมานั้นก็พอฟัง จึงลงจากหลังม้าแล้วถามว่า ตัวของเจ้าเป็นสาวเต็มเนื้อแล้ว มี ใครๆมาหมั้นหมายผูกสมัครรักใคร่เจ้าบ้างหรือยัง นางสาวบอกว่ายังไม่เห็นมีใครๆรักใคร่ หมั้นหมาย ดิฉัน และดิฉันก็ยังไม่ได้ไปเที่ยวบอกใครว่าเป็นสาว มัวแต่หลบหัวซ่อนตัวอยู่ ด้วยบ้านเมืองเกิดยุ่งงูจุมมา นานจนกาลบัดนี้ จึงมีใครมีใครเห็นว่าดิฉันเป็นสาว เจ้าคุณแม่ทัพว่า ถ้ากระนั้นเราเองเป็นผู้ได้มาเห็นเจ้า เป็นสาวก่อนใคร เจ้าต้องยอมตกลงเป็นคู่รักของเรา เราจะต้องเป็นคู่ร่วมรักของเจ้าสืบไป เจ้าจะยินยอมเป็น คู่รัก ของเราโดยสุจริตหรือว่าประการใด

นางสาวตอบว่า การที่ท่านจะมาเป็นคู่รักของดิฉันนั้น ก็เป็นพระเดชพระคุณยิ่งอยู่แล้ว แต่ว่าการ จะมีฝีมือมีเมี้ยนตามประเพณีนั้น ดิฉันไม่ทราบเรื่อง จะว่าประการใดแก่ท่าน ก็ไม่มีอะไรจะว่า เรื่องการศรัทธาการเมียนั้นท่านต้องเจรจากับผู้ใหญ่ จึงจะทราบการ เจ้าคุณแม่ทัพถามว่า ผู้ใหญ่ของเจ้าไปไหน นางสาว ตอบว่าไปรดน้ำถั่วจวนจะกลับแล้ว เจ้าคุณแม่ทัพขยับเดินเข้าให้ใกล้ นางสาวไหลวิ่งป้อนออกไป

ภาพประวัติ ภาพที่ ๑ ตอนกำเนิดสมเด็จพระพุทธมารีย์ (โต พรหมรังสี)
ให้ช่างเขียนไว้ที่ผนังโบสถ์ วัดอินทรวิหาร บางขุนพรหม กรุงเทพฯ
(ภาพใหม่-ลอกจากภาพเก่าที่ชำรุด)

แอบที่หลังโรงเลยไม่เข้าหา เจ้าคุณแม่ทัพ ก็ต้องนั่งเฝ้าโรงคอยทำบิดามารดาของนางสาวต่อไป จนเกือบ
ตะวันตกดินจนค่ำ

ฝ่ายตาดผล ยายลา กลับมาถึงโรงแล้ว เจ้าคุณแม่ทัพได้เห็นแล้วจึงยกมือขึ้นไหว้ ตายายก็น้อมตัวก้มลง
ไหว้ตอบ ท่านเจ้าคุณแม่ทัพก็ก้มลงไหว้ให้ต่ำลงไปอีก ตายายก็หมอบลงไปไหว้อีก ท่านเจ้าคุณแม่ทัพก็
หมอบไหว้อยู่ นั่น ต่างคนต่างหมอบแต่ด้วยกันอยู่นั้นทั้งสองฝ่าย ฝ่ายยายแกลเป็นคนปากเร็ว แกลนึกขัน
และประหลาดใจแกลจึงเปิดปากถามออกไปก่อนว่า นี่ท่านเป็นขุนนางมาแต่บางน้ำบางกอก เหตุไฉนมา
หมอบกราบไหว้ข้าเจ้า เป็นชาวบ้านนอกเป็นชาวทุ่งชาวป่า เป็นคนยากจน ท่านจะมาหมอบไหว้ข้าพเจ้า
ทำไม... เจ้าคุณแม่ทัพบอกว่า ฉันจะสมัครเข้ามาเป็นลูกเขยท่านทั้งสองจะชะ

ยายถามว่าท่านเห็นดีเห็นงามอย่างไร เห็นลูกสาวฉันเป็นอย่างไร ท่านจึงจะมาขอมตัวเป็นลูกเขยเล่า
เจ้าคุณแม่ทัพว่า ฉันเห็นบุตรสาวท่านดีแล้วพอใจแล้วจึงเข้ามาอ่อนน้อมขอมตัวเป็นลูกเขยท่าน แล้วเจ้าคุณ
แม่ทัพ เล่าถึงกาลแรกมาของน้ำและนางเอาเกรบัวโรยลงและได้ต่อว่า นางได้โต้ตอบถ้อยคำนำฟิงนำนับถือ
จึงทำให้เกิดความรักความปราณีขึ้น และตั้งใจจะเลี้ยงดูจริงๆ จึงต้องทนอยู่คอยท่า

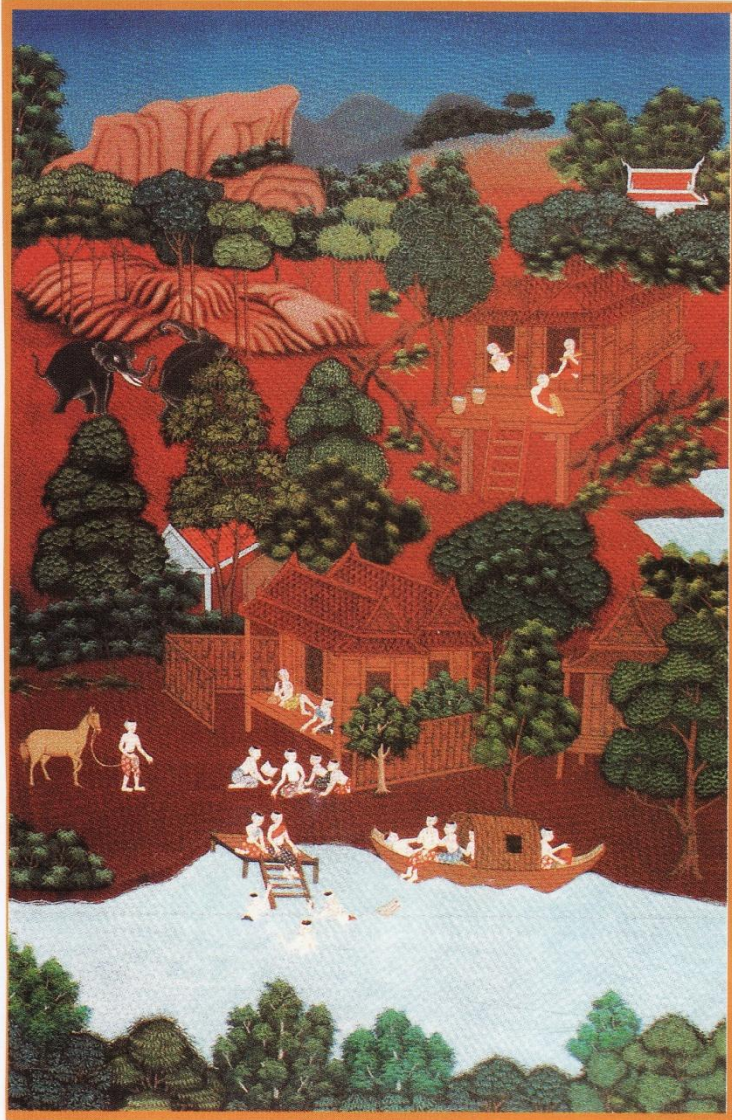
เพื่อจะแสดงความเคารพและขอเป็นเขย ขอให้แม่พ้อมีเมตตา กรุณาเห็นแก่ไมตรีที่ได้มาอ่อนน้อมพุดจาโดย
เต็มใจจริงๆ ไม่ได้มีแบบยลอะไร ตั้งใจจะช่วยทะนุบำรุงนางสาวกับพ่อแม่ให้บริบูรณ์พุดเกิด ไม่เร็ดร้าง
จริงๆ ตามวาจาที่ว่ามานี้ทุกอย่าง ขอพ่อแม่ได้โปรดอนุญาตยกนางสาวลูกนั้นให้เป็นสิทธิแก่ฉันในวันนี้
ยาย ตาเกร็งขึ้นด้วยความตกใจว่า... โอตายจริงข้าเจ้าเป็นคนยากจนจนแค้นและต่ำศักดิ์ ทั้งฟ้าฟอนที่นอนก็
เหม็นตืดเหม็นสาบ ทั้งเครื่องเย็บมาเรือนก็ขัดขวาง ทั้งถ้วยชามรามไห ที่ตั้งงามๆ ไม่มีฉิบหายปนปีแต่ครั้น
บ้านเมืองเกิดยุ่งงง หลายครั้งหลายครามา แลตัวนางหนูเล่าก็ยังไม่เป็นภาษา ทั้งจริตกิริยาก็ยังป่าเถื่อน ไม่
เหมือนชาวใต้ จะฝึสูงเกินศักดิ์เกินสมควรไปละกระมังพ่อคุณ

เจ้าคุณแม่ทัพว่า ขอนั้นพ่ออย่าแม่มีความวิตกหวาดกลัวอะไรเลย ข้อสำคัญก็คือแม่พอยกให้แม่พ้อ
ยกให้เป็นกรรมสิทธิ์แก่ฉันเด็ดขาดแล้ว ต่อไปเป็นหน้าที่ของฉันฝ่ายเดียวตามที่พ่อแม่ยกขึ้นเป็นทางปรารมภ์
นั้น เป็นธุระของฉันหมดทุกอย่างขอแต่ว่าอย่าเกี่ยงงอขัดขวางดิฉันเลย

ยายลา ตาดผล ขอทูลถามเจ้าตัวว่า มันอยากมีผ้าหรืออย่างไรไม่ทราบ แล้วก็ออกไปตามหาที่หลัง
โรง ตายายพุดจากับลูกสาว ลูกสาวพุดกับพ่อแม่ ได้ยินแต่กระจุกกระจี้กระเส่าๆ กระชิบกระชาบอยู่ครู่หนึ่ง
แล้วก็กลับมา แล้วนั่งลงถามว่า ในเวลานี้ท่านก็มาแต่ตัวกับม้าตัวหนึ่ง ถ้าหากว่าดิฉันทั้งสองจะพร้อมใจยกถิ
งุดลูกสาวให้เป็นเมียท่านท่านจะจัดการประการใดแก้เป็นเพื่อให้เป็นมงคล จงว่าให้ดิฉันฟังเถิดเจ้าชะ

เจ้าคุณแม่ทัพ ถอดแหวนออกจากนิ้วแล้วบอกว่า แหวนวงนี้มีราคาสูงถ้าท่านบิดามารดายินยอม

พร้อมใจกัน ยกแม่จูงให้เป็นเมียเป็นสิทธิแก่ฉันแล้ว ฉันจะยกแหวนวงนี้ ติราคาทำสัญญาให้ไว้

ภาพประวัติ ภาพที่ ๒ สามเณรโตเดินทางโดยทางเรือเพื่อประสงค์จะ
เรียนคัมภีร์ปริยัติธรรม ระหว่างเดินทางพระเจ้ได้ขึ้นมานบนเรือ
เพื่อทอดอุรังคิถ ท่านสามารถบังคับพระเจ้ไม่ให้อันตรายได้

เป็นสินถ่ายยี่สิบช่าง คิดเป็นทุนเป็นค่าทองหมั้น ซันหมากผ้าไหว้อยู่ในยี่สิบช่าง ทั้งค่าเครื่องเข้าเครื่องเรือน เบี้ยเลี้ยงค่าเลี้ยงดู ค่าเครื่องเส้นวักตักแดนเสร็จในราคา 20ช่าง ด้วยแหวนงี้ สองตายายได้ฟังดีใจเต็มใจ พร้อมใจ ตกลงยกลูกสาวให้ตามปรารถนา เจ้าคุณแม่ทัพก็จัดแจงยืมพานปากกระจับทองเหลืองมาแล้วเขียน สัญญาถ่ายแหวนแล้วเอาใบตองรองก้นพาน แล้ววางแหวนที่วางนั้นลงบนใบตองรองในพาน เชิญเข้าไป คุกเข่าส่งให้ตายาย ๆ ก็ให้ศีลให้พร เป็นต้นว่าขอให้พ่อมีความเจริญด้วยลาภและยศ

ให้เป็นเจ้าคนนายคนเถิด แล้วจัดแจงหุงข้าวต้มแกง ปลาข้าวต้ม น้ำพริก ต้มผักเผปลาเทียบสำหรับตามป่าๆ แล้ว เชิญให้อาบน้ำทาदनสีฟอง ขยาดก้ออาบน้ำ ลูกสาวก็อาบน้ำ ตาตักน้ำให้ม้ากิน พาไปเลี้ยงให้กินหญ้า ครั้น เจ้าคุณอาบน้ำทาदनสีฟองแล้ว ลูกสาวทาขมิ้นแล้วยายก็ยกสำหรับปูเสื่อลำแพน แล้วเอาผ้าขาวม้าปูบนเสื่อ ลำแพน ยายเชิญเจ้าคุณแม่ทัพให้รับประทาน

ยายตาก็รับประทานพร้อมกัน นางงูคนั้นให้กินภายหลัง ครั้นรับประทานอาหารแล้วต่างคนนั่ง สนทนากัน ครั้นเวลาสี่ทุ่มจึงพาลูกสาวออกมารदनน้ำรดท่าเสร็จแล้วก็ส่งตัวมอบหมายฝากฝังตามธรรมเนียม ของชาวเมืองกำแพงเพชร อันเคยทำพิธีมาแต่ก่อน

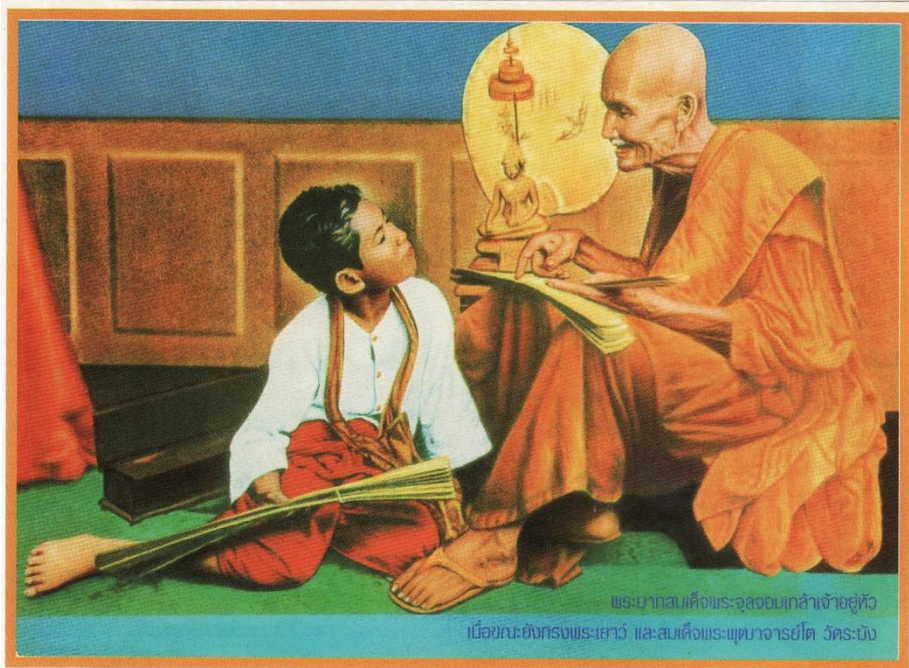
ส่วนเจ้าคุณแม่ทัพรับตัวแล้ว ก็หลับนอนด้วยนางงูในกระท่อมโรงนา จนรุ่งสางสว่างฟ้าแล้ว ตื่น ขึ้นอาบน้ำ รับประทานอาหารแล้วก็ลาตายาย ขึ้นม้าม้าบัญชาการที่กองทัพ พอเวลาค่ำสั่งการเสร็จสรรพแล้ว ห่อเงิน 20 ชั่งมาสู่ โรงบ้านปลาณา ถ่ายแหวนคืนสัญญาแล้วก็หลับนอน เช้ากลับคำไปหา เป็นนิยามมาดังนี้ แม่ทัพนายกองทั้งปวงจะได้ล่วงรู้และรำลือให้อ้อจลากร์เป็นอันว่าหามิได้ แต่บุตรชายของเจ้าคุณแม่ทัพ ซึ่ง นอนอยู่ในค่ายมีอายุแปดขวบ โดยปี จะรู้ก็เข้าใจว่าไปดูแลตรวจตราบัญชาการ แต่เป็นอยู่ดังนี้นานประมาณ เดือนเศษ ตามสังเกตรู้ว่านางงูตั้งครรภ์ ต่อแต่นั้นก็เพียงแต่ไปมาถามข่าว

ครั้นมีท้องตราหากองทัพกลับ เจ้าคุณแม่ทัพก็ไปรำลา และสั่งสอนกำชับกำชาโดยน่านับการจนนาง เข้าใจราชการตลอดรับคำทุกประการ แล้วท่านก็คุมกองทัพกลับกรุงธนบุรี

ทั้งหมดนี้เป็นคำทุกตัวอักษรจากหนังสือชีวิตสมเด็จพะจุฑาจารย์โต ของมหาอำมาตย์ตรี พระยา ทิพโกษา (สอน โลหะนันท์)

เมื่อเจ้าคุณแม่ทัพกลับไปแล้ว ตาผล ยายลา แม่งู ก็คิดค้าขายขึ้นล่อง ไปธนบุรีและเมืองเหนือ ล่องมาถึง ธนบุรี (อาจมาหาเจ้าคุณแม่ทัพ) ข้ามมาจอดเรือที่บางขุนพรหม สมเด็จพะจุฑาจารย์โตเกิดที่นั่น เมื่อเติบโตใหญ่ ได้ศึกษาหลายสำนัก โดยบวชเป็นเนรศึกษาทั้งวิชาโลกวิชาธรรมและอาถรรพณ์เวทย์จันชานาญในทุกสาขา เป็นที่เลื่องลือมาก ต่อมาตายาย ย้ายไปอยู่เมืองพิจิตร พออายุ 18 ปี ก็ไปฝากอาจารย์แก้ว วัดบางลำพูบน แล้ว ได้ไปเรียนกับพระโหราธิบดี พระวิเชียรกรมราชบัณฑิต เข้าถวายตัวกับสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้ากรม หลวงอิสสุนทร ต่อมาได้ไปอยู่กับสมเด็จพระสังฆราช(มี) เมื่อหลวงพ่โตอายุได้ 54 ปี โยมงู ถึงแก่กรรม

จึงเอาทรัพย์ทั้งหมดมาสร้างพระนอน ที่วัดขุนอินทประมูล จังหวัด

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
เมื่อขณะยังทรงพระเยาว์ และสมเด็จพระเทพาจารย์โต วัดระฆัง

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อขณะยังทรงพระเยาว์
และสมเด็จพระเทพาจารย์ (โต พรหมรังสี) วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร

อ่างทอง ในสมัยรัชกาลที่ 4 ได้รับการสถาปนาขึ้นเป็น สมเด็จพระพุฒาจารย์(โต) ท่านมรณภาพเมื่ออายุ 84 ปี เมื่อพุทธศักราช 2415 รวมเป็นเจ้าอาวาสวัดระฆังโฆสิตาราม 21 ปี คุณงามความดีต่อแผ่นดินของท่าน ได้รับยกย่องอย่างสูง ในทุกวงการ

สมเด็จพระพุฒาจารย์โต หรือหลวงพ่อโต เสด็จมาเยี่ยมญาติที่กำแพงเพชร หลายเพลลา ได้ประทับพักแรมที่วัดเสด็จ ซึ่งอาจเป็นที่มาของชื่อวัดเสด็จก็เป็นได้

จากเอกสารประวัติเจ้าเมืองกำแพงเพชรครั้งรัชกาลที่ 1-5 ซึ่งทายาทเจ้าเมืองกำแพงเพชร คุณปลื้มพร นุชนิยม นำเสนอไว้ว่า เมื่อปลายรัชกาลที่ 3 พระยากำแพงเพชร ได้ปลงศพท่านผู้หญิงแพง ท่านเป็นธิดาของพระยารณรงคสงครามรามภักดีอภัยพิริยะปราชกรมพาทู (พระยากำแพงเพชร นุช) กับท่านผู้หญิงชี นามกาว ผู้สร้างวัดชินงาเถา ท่านผู้หญิงแพงมีศักดิ์เป็นป้า หลวงพ่อโต ได้รับพระราชทานหีบศีลหน้าเพลิง(ไฟพระราชทาน)และจัดการศพที่หาดทราย หรือตรงข้ามโรงสีนายล้อม นุดตโยธินซึ่งเป็นบ้านของท่านมาแต่เดิม

ในการนี้สมเด็จพระพุฒาจารย์โต ได้เสด็จมาในงานด้วย เพราะท่านผู้หญิงแพง เป็นป้า สมเด็จพระพุฒาจารย์ ได้เสด็จไปประพาสในที่ต่างๆ ถึงวัดเสด็จ เดิมชื่อวัดไชยพฤกษ์ สังเกตเห็นปลวกอยู่แห่งหนึ่ง คือที่มณฑปพระพุทธบาทสวมไว้ นั้น จึงเสด็จเข้าไปยืนหลับพระเนตรอยู่ประมาณ 10 นาที แล้วลืมพระเนตรตรัสกับพระยากำแพงเพชรผู้เป็นหลานว่าให้ขุดปลวกเดี๋ยวนี มีใบเสมาจารึก เมื่อขุดปลวกก็พบใบเสมานั้นจริง เมื่อล้างน้ำทำความสะอาดแล้ว ทรงอ่านและแปลศิลาจารึก พร้อมเสวยเพลในวัดนั้น เมื่อแปลจารึกแล้วก็มีรับสั่งว่า มีพระธาตุอยู่ฝังโน้น ฝังตะวันตกด้านวังแปบ ให้รับหากคนไปลากถาง พระยากำแพงทำตามรับสั่งก็พบพระธาตุ ปัจจุบันคือวัดพระบรมธาตุ มีพระธาตุครบถ้วน จึงได้ย้ายเชลย ชาวลาว 100 ครอบครัวที่อยู่เกาะยายจั่น วัดป่าห่ม เป็นเลกเฝ้าพระธาตุไปอยู่ตำบลนครชุม.จนปัจจุบัน ส่วนวัดชัยพฤกษ์กลายเป็นวัดเสด็จ เพราะสมเด็จพระพุฒาจารย์โตเสด็จมาประพาสวัดนี้.....

ภายในวิหารสมเด็จพระพุฒาจารย์โต นอกจากพระพุทธรูปซึ่งเป็นพระประธานแล้ว ยังมีรูปหล่อของสมเด็จพระพุฒาจารย์โต ประจำอยู่

วัดเสด็จจึงเป็นวัดที่สำคัญมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย มีพระบรมธาตุประดิษฐานอยู่ในเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ ซึ่งปรักหักพังไปตามกาล ส่วนยอดพระเจดีย์ยังจึงให้เห็นประจักษ์มีผู้คนมากราบไหว้มิได้ขาด ปัจจุบันพระบรมธาตุที่หายไปนั้นอาจบรรจุไว้ที่ พระเจดีย์หลังพระประธานในอุโบสถ แต่ยังหาหลักฐานมิได้ นับได้ว่า วัดเสด็จเป็นวัดที่น่าศึกษาอีกวัดหนึ่ง...ที่ผู้คนมองข้ามไป....

พระพุทธเจ้าหลวงเสด็จประพาสต้นเมืองกำแพงเพชร
และเสด็จ วัดเสด็จ วันที่ 26 สิงหาคม 2449

ถนนเดิมสายนอก

ถนนสายในที่เรียกราชดำเนิน ถ่ายเวลาดูป

ประวัติเจ้าอาวาสปัจจุบัน

ตำแหน่ง	ชื่อ	พระอธิการสอาด
	ฉายา	ธีรปัญญา
	อายุ	๔๕ ปี
	พรรษา	๒๕
สถานะเดิม	ชื่อ	สอาด
	นามสกุล	เจ้าโพธิ์ทอง
	วัน เดือน ปี เกิด	วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๐๑
	บิดา	นายบุญลือ เจ้าโพธิ์ทอง
	มารดา	นางอัน ใจกล้า
	สถานที่เกิด	บ้านปางสีนวล หมู่ ๑๑ ตำบลห้วยงู อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท
บรรพชา		วันที่ ๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๑
	สถานที่ พระอุปัชฌาย์	วัดเสด็จ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร พระครูวิธานวชิรศาสน์ (ภา) วัดเสด็จ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร
อุปสมบท		วันที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๑
	สถานที่	วัดเสด็จ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร
	พระอุปัชฌาย์	พระครูวิธานวชิรศาสน์ (ภา) วัดเสด็จ จังหวัดกำแพงเพชร
	พระกรรมวาจาจารย์	พระชอง อุดตสาโร วัดเสด็จ จังหวัดกำแพงเพชร
	พระอนุสาวนาจารย์	พระประวิง เขมทศโต วัดเสด็จ จังหวัดกำแพงเพชร
วิทยฐานะ	พ.ศ. ๒๕๑๑	จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนอนุกุล ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร
พ.ศ. ๒๕๒๕	สอบไล่ได้นักธรรมชั้นเอก สำนักเรียนวัดเสด็จ	
งานปกครอง	พ.ศ. ๒๕๓๓	เป็นพระกรรมวาจาจารย์
	พ.ศ. ๒๕๔๖	เป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดเสด็จ
	พ.ศ. ๒๕๔๗	ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้รักษาการเจ้าอาวาสวัดเสด็จ
พ.ศ. ๒๕๔๘	ได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดเสด็จ	

วัดเสด็จกับพระพุทธเจ้าหลวง

พระพุทธเจ้าหลวง เสด็จประพาสต้นกำแพงเพชร เมื่อเดือนสิงหาคมพ.ศ. 2449 จุดหมายปลายทางอยู่ที่เมืองกำแพงเพชร พระองค์เสด็จมาอย่างสามัญชน ไม่ประสงค์จะให้มีการต้อนรับอย่างการรับเสด็จโดยทั่วไป แต่เมื่อไม่สามารถปิดข่าวการเสด็จประพาสต้นได้ด้วยความจริงรักภักดี จึงมีราษฎรมาเข้าเฝ้าจำนวนมาก

.....กำแพงเพชร เมื่อหนึ่งร้อยปีที่ผ่านมา เต็มไปด้วยโรคระบาด ไข้ป่า ไม่มีข้าราชการคนใดอยากมารับราชการที่กำแพงเพชร แต่พระพุทธเจ้าหลวง หรือพระปิยมหาราชไม่ทรงเกรงกลัวหรือหวาดหวั่น ทรงรอนแรม มาพักที่กำแพงเพชรถึง 10 วัน ทำให้โรคระบาด ไข้ป่า หายไปด้วยพระบารมีของพระองค์ เมื่อพระบาทของพระพุทธเจ้าหลวงย่างก้าวลงที่ใด บนพื้นปฐพีเหมือนมีมนตร์อันศักดิ์สิทธิ์....ทุกชีวิตในกำแพงเพชรมีความหวังเมื่อพระองค์เสด็จประพาสต้น...ผ่านกำแพงเพชร

.....พระพุทธเจ้าหลวง ทรงเป็นยิ่งกว่าหมอบ ทรงเป็นยิ่งกว่ายาที่วิเศษ ทำให้มีกำแพงเพชรในปัจจุบัน เพื่อระลึกถึง พระเมตตา พระกรุณาของพระพุทธเจ้าหลวงที่มีต่อชาวกำแพงเพชร รายการโทรทัศน์วัฒนธรรม จึงนำเสนอ เรื่อง หนึ่งร้อยปี ปิยราช เสด็จประพาสกำแพงเพชร ติดต่อกันสามตอน และนำเสนอ เรื่องราวการเล่าขานถึงพระบารมีของพระองค์ ดังเทพเจ้า ที่มีต่อพสกนิกรชาวกำแพงเพชร...ในการแสดง แสง เสียง ในงานประเพณี นบพระเล่นเพลง ประจำปี 2549ด้วย ในวันที่ 14 15 16 กุมภาพันธ์ ณ วัดพระแก้ว...

.....เมื่อพระมหากษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่ และทรงเป็นที่รักยิ่งของประชาชน เสด็จมาที่ใด ย่อมเป็นสิริมงคลแก่ที่นั้น... กำแพงเพชรก็เช่นกันชาวกำแพงเพชรไม่เคยลืมวันคืนที่พระพุทธเจ้าหลวงเสด็จประพาสกำแพงเพชรเลยจะติดตามและตรึงใจตามคำเล่าขานที่ผ่านมามาชั่ววันจันทร์.

พระพุทธเจ้าหลวงเสด็จประพาสต้นกำแพงเพชร โดยเข้ามาในเขตจังหวัดกำแพงเพชร คือตำบลบ้านแดน เขาหน่อตั้งแต่วันที่ 18 สิงหาคม 2449 ทรงรอนแรมมาเพื่อเยี่ยมราษฎรของพระองค์

ชมคนผมแดง เมืองขานุกุ ผ่านวังนางรำง จนลุถึงท่าซี้เหล็ก ในวันที่ 22 สิงหาคม ผ่านมายังวังพระธาตุ ทรงเสด็จขึ้นชมพระเจดีย์วังพระธาตุ ซึ่งเป็นเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ หรือทรงดอกบัวตูมในสมัยสุโขทัยยุคแรกๆ มีราษฎรมาเข้าเฝ้าที่วังพระธาตุนี้มีเมืองโบราณสมัยทวารวดี ที่เรียกขานกันว่าเมืองไตรตรึงษ์ ตามตำนานของท้าวแสนปม กับนางอุษา อันเป็นพระราชบิดา

และมารดาของพระเจ้าอุทุมพร ปฐมกษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยา พระพุทธเจ้าหลวงเสด็จชมเมือง
โบราณนครไตรตรึงษ์โดยละเอียด นับว่าทรงสนพระทัยในประวัติศาสตร์และโบราณคดีเป็นที่ยิ่ง
ในคืนวันที่ 22 สิงหาคม 2449 ทรงประทับที่แรมที่ พลับพลา ทำน้ำวัดชีนางเกา อันเป็น
ที่พลับพลา ที่ประทับตลอดที่เสด็จประทับแรม ณ เมืองกำแพงเพชร ตอนเช้าวันที่ 23 สิงหาคม
เสด็จชมป่าม ประตุมือง ประตุน้ำอ้อม ประตู่บ้านโนน ประตู่ตัน เสด็จเข้าทอดพระเนตรวัดพระ
แก้ว ทรงชมว่าพระเจดีย์ที่วัดพระแก้ว เป็นเจดีย์ลอมฟางที่งดงามมาก....บรรดาของที่มาถวาย
ล้วนเป็นพระพิมพ์พระบูชาทั้งสิ้นเสด็จเข้าไปที่สระมน ซึ่งเป็นพระราชวังโบราณ ของกษัตริย์
เมืองกำแพงเพชร มีราษฎรมาเข้าเฝ้าจำนวนมาก บรรดาลูกหลานอดีตเจ้าเมืองกำแพงเพชร คือ
พระยารามณรงค์สงคราม อันมี แม่หวีด แม่ประคอง แม่จิว แม่พิง ต่างถือกระเช้ามากคอย
แจกเลี้ยง ข้าราชการบริวาร ที่ตามเสด็จ พระพุทธเจ้าหลวงตรัสชมผู้หญิงเมืองกำแพงเพชรว่า
ผู้หญิงเมืองนี้ นับว่ารูปพรรณสัณฐานดีกว่า เมืองอื่น ในข้างเหนือ ทรงถ่ายรูป
แม่หวีด ศุภดิษฐ์ เป็นสาวงามเมืองกำแพงเพชร หลังจากนั้นเสด็จไปทอดพระเนตร เทวสถานคือ
ศาลพระอิศวร โบราณวัตถุที่ล้ำค่าที่สุดในเมืองกำแพงเพชร และมีองค์เดียวในโลก ที่มีจารึก
ประวัติของเมืองกำแพงเพชรที่ฐานของพระองค์
พระพุทธเจ้าหลวงทรงทอดพระเนตรและบันทึกเรื่องราวที่ทรงพบเห็นไว้อย่างละเอียด
นอกจากตัวอักษรแล้วยังทรงบันทึกภาพไว้ ให้ชาวกำแพงเพชร ได้ศึกษาภาพจดหมายเหตุไว้
โดย
ละเอียดทรงมีพระมหากรุณาธิคุณต่อชาวกำแพงเพชรอย่างไม่สามารถหาคำบรรยายมากล่าว
ได้หมดสิ้น.....